

Motion till riksdagen 2020/21:3846

av **Hans Eklind m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2020/21:71 Uppenbart ogrundade ansökningar och fastställande av säkra ursprungsländer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mål om 48 timmars handlägningsförfarande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länder, även om en eller flera regioner i landet inte anses vara säkra, ska få tas upp på listan med säkra ursprungsländer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra att listan på säkra länder klassificerar särskilda personer eller grupper som ”osäkra” respektive ”säkra” och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att termen ”generellt” ska användas i stället för termen ”allmänt och genomgående” och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska vara ytterst ansvarig för listan med säkra ursprungsländer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förkortad besvärstid vid uppenbart ogrundade asylansökningar och inrättandet av en jourdomstol och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en utredning om särskilda kontrollåtgärder för utlänningar vars asylansökan bedömts vara uppenbart ogrundad och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett återreseförbud och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Regeringen har lämnat proposition 2020/21:71 Uppenbart ogrundade ansökningar och fastställande av säkra ursprungsländer i syfte att effektivisera och snabba på besluts- och återvändandeprocessen för personer från s.k. säkra ursprungsländer. Propositionen är en konsekvens av EU-domstolens dom i mål C-404/17 som förhindrat Migrationsverket att fatta beslut om avvisning med omedelbar verkställighet av vissa ansökningar som bedömts vara uppenbart ogrundade. Beslutet har medfört en ökad risk för att det svenska asylsystemet utnyttjas.

Långa väntetider hos Migrationsverket utgör ett allvarligt hinder i det svenska asylsystemet, vilket försvårar ett bra mottagande och en fungerande integration. Väntetiderna skapas bl.a. av att stora resurser läggs på att handlägga asylansökningar från människor som bedöms ha uppenbart ogrundade asylskäl och därmed inte har skyddsskäl för att få asyl i Sverige.

Vi kan konstatera att det svenska asylsystemet under en längre tid missbrukats av personer, många gånger med kriminella intentioner, som kommer från säkra ursprungsländer. Det gäller framför allt personer från länder såsom Ukraina, Georgien och västra Balkan. Exempelvis fick enbart 75 av 6 989 (1 procent) georgier asyl mellan 2012 och 2019, och handläggningstiden för georgier var under denna period i snitt 146 dagar. Rapporterna om bl.a. stödligor med personer från Georgien är många.

Problemen med att personer från säkra länder utnyttjar det svenska asylsystemet pågick således redan innan EU- domen föll. Tiden för att avvisa personer med uppenbart ogrundade asylansökningar har i realiteten dessutom varit lång, och knappast omedelbar, vilket belastat asylhanteringen, fördröjt integrationen för dem som har asylskäl och inneburit negativa ekonomiska konsekvenser för samhället. En lista med säkra länder har tidigare konstaterats kunna komma till rätta med delar av denna problematik.

Kristdemokraternas ingångsvärden

Kristdemokraterna har därför drivit frågan om att införa en lista på säkra länder sedan 2014, i nära anslutning till att EU möjliggjorde en sådan. En lista med säkra ursprungsländer kompletterat med ett snabbförfarande för asylhandläggningen menade vi skulle leda till en snabbare avslagsprocess och förhindra att asylsystemet utnyttjas och överbelastas.

Kristdemokraterna anser, av flera skäl, att det är nödvändigt att vår migrationspolitik anpassas till vår integrationskapacitet. En bristfällig integration urholkar förtroendet och tilliten till svenska institutioner och det gemensamma. Det går också att se samband mellan brottslighet, social och psykisk utsatthet och hög arbetslöshet och en dåligt fungerande integration.

Kristdemokraterna är också skarpt kritiska till att asylsystemet utnyttjas av skrupelfria brottslingar och människosmugglare. Polisen, Tullverket och andra rättsvårdande myndigheter måste få mer resurser och lagutrymme att möta denna omfattande brottslighet. Vi är oroliga över den nuvarande utvecklingen och på sättet den kan påverka svenska medborgares förtroende för såväl EU:s inre marknad som svenskt rättsväsen.

Att minska antalet migranter vars ansökningar är uppenbart ogrundade är en nyckel för att begränsa både migrationen och brottsligheten. Det finns dessutom offentligfinansiella skäl till att en enskild från ett säkert ursprungsland inte ska få stanna i landet ens en kort tid. Mot bakgrund av detta är förslag om snabbförfaranden med betydligt kortare

handläggningstider nödvändiga för denna grupp. För att minska antalet sökande migranter från säkra ursprungsländer och förhindra uppenbart ogrundade ansökningar måste Sverige signalera att resan hit inte är mödan värd. Därför vill Kristdemokraterna förkorta handläggningstiderna för personer som kommer från säkra ursprungsländer rejält. Vi vill se ett 48-timmarsförfarande efter norsk förlaga. Beslut om asyl ska vara avklarade inom två dygn. En sådan regel dämpar falska förhoppningar för enskilda och avskräcker uppenbart ogrundade asylansökningar. En utredning som syftar till att förkorta handläggningstiderna för enskilda från säkra ursprungsländer till 48 timmar bör tillsättas, samtidigt som nödvändiga garantier värnas för att säkerställa att varje enskild person får en individuell bedömning med full respekt för de grundläggande rättigheterna.

Ställningstagande

Vi välkomnar att regeringen nu kommer med förslaget om att upprätta en lista på säkra ursprungsländer. Det är emellertid beklagligt att det krävs en tvingande omständighet för att regeringen ska agera. Med ett tidigare agerande skulle belastningen på asylsystemet ha reducerats, handläggningstiderna hade kunnat förkortas och ett antal brott hade undvikits. En tidigare hantering av frågan hade dessutom underlättat en snabbare och bättre integration.

Det är inte första gången regeringen agerar senfärdigt på det migrationspolitiska området. Inte sällan är förslagen därtill otillräckliga. Det gäller även i detta fall. Det finns därför en risk att Sveriges asylsystem kommer att fortsätta att utnyttjas.

Kristdemokraterna noterar att regeringen bedömer att det omarbetade asylprocedurdirektivet inte ger utrymme för att anse endast delar av ett land eller vissa grupper eller kategorier av personer som ”säkert” respektive ”säkra”. Vi konstaterar emellertid att ett flertal medlemsstater har en ordning där länder där exempelvis en region klassificeras som osäker finns med på listan med säkra länder. Nederländerna, Italien och Malta anser exempelvis att Ukraina ska anses som säkert, trots att delar av Ukraina uppenbart inte är säkra.

Det är enligt vår, och vissa remissinstansers, mening också rimligt att, i likhet med vissa andra medlemsstater, möjliggöra att listan på säkra länder klassificerar särskilda personer eller grupper som ”osäkra” respektive ”säkra”. Den specifika säkerhetssituationen skiljer sig markant åt mellan länder, vilket borde få utslag på listan med säkra ursprungsländer. I vissa länder är det exempelvis enbart en fara för kvinnor att återvända och i andra enbart för vissa minoriteter. För att minska ogrundade asylansökningar bör det således vara rimligt att denna möjlighet även finns i det svenska systemet.

Vi noterar att regeringen olyckligt väljer att byta termen ”generellt”, som valts i departementsskrivelsen, till förmån för ”allmänt och genomgående”. Kristdemokraterna ser en risk att den senare termen kan utgöra ett hinder för att föra upp ett land vars regioner generellt är säkra, eller där vissa grupper är säkra, på listan för säkra ursprungsländer. Det skulle vara olyckligt om länder som exempelvis Ukraina eller Georgien inte kan föras upp på listan på grund av detta terminologiska byte.

Kristdemokraterna anser i likhet med ett flertal remissinstanser och departementspromemorian att det finns en problematik med Migrationsverkets dubbla roller om myndigheten ges i uppdrag att besluta om listan med säkra ursprungsländer, eftersom verket samtidigt kommer att uppträda som den enskildes motpart i en domstolsprocess. Sveriges advokatsamfund påpekar att det är mycket tveksamt om det är godtagbart ut rättssäkerhetssynpunkt. Det är därför Kristdemokraternas mening att regeringen, i likhet

med alla andra medlemsstater med en liknande förteckning, bör ansvara för företeckningens framtagande, i nära samråd med Migrationsverket.

Kristdemokraterna instämmer även i Migrationsverkets farhåga om att regeringens förslag om att en lista för säkra länder ska utformas utifrån bl.a. effektivitet riskerar att hindra vissa säkra länder från att tas upp på listan, såsom medlemsstater i EU. Vi ser även att denna ordning kan innebära att länder som har uppnått en viseringsliberalisering med EU kan komma att hindras från att tas upp på listan. Detta skulle innebära att enskilda från dessa länder inte kommer att kunna handläggas i en snabbprocess. Om så blir fallet är det olyckligt och bör omedelbart ses över.

Ytterligare förslag för att motverka ogrundade ansökningar

För att motverka ogrundade ansökningar som skenmanöver för att söka arbete eller begå brott i Sverige krävs att vi även ser över andra områden kopplade till migranter från säkra ursprungsländer. Det är tyvärr uppenbart att regeringen inte förmår göra det som krävs. Ett exempel är att spårbytet, som vi menar måste avskaffas, under nuvarande regering utvecklas och förenklas. Förvarsplatserna måste byggas ut rejält.

För att nå en snabbare verkställighet krävs även en förkortad överklagandefrist och en snabbare prövning av överklaganden. Regeringen bör därför utreda frågan om överklagandefristen i syfte att förkorta besvärstiden från dagens tre veckor till så få arbetsdagar som är möjligt enligt artikel 46 i asylprocedurdirektivet. På så sätt effektiviseras Sveriges återvändandearbete, i likhet med vad departementspromemorian indikerar. För att möjliggöra en snabbare prövning av ett överklagande från en enskild som bedömts ha gjort en uppenbart ogrundad asylansökning, utan att tumma på den asylsökandes grundläggande rättigheter, bör en jourdomstol inrättas med tillräckliga budgetanslag.

Förbättrade kontrollåtgärder riktade mot enskilda vars asylskäl är uppenbart ogrundade bör också utredas skyndsamt. Det bör bl.a. säkerställas att Migrationsverket omedelbart kan begränsa rörelsefriheten för en asylsökande med uppenbart ogrundade asylskäl, om möjligt enligt EU-rätten i sannolikhetsförvar, i annat fall genom exempelvis elektronisk fotboja.

Regeringen bör även utreda möjligheten att utfärda ett återreseförbud för enskilda från säkra ursprungsländer som får sin ansökan nekad, i likhet med Tyskland, Norge och Finland. Ett återreseförbud skulle kunna ge formella möjligheter att spärra personer i Schengens informationssystem (SIS) efter avslag och möjliggöra att de avvisas redan vid yttre gräns om de på nytt försöker resa in i Schengenområdet.

I de pågående förhandlingarna om EU:s asyl- och migrationspakt bör regeringens mål vara att möjliggöra för medlemsstater att utfärda beslut om asyl och återvändande i samma handling.

Hans Eklind (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Désirée Pethrus (KD)